

Uz sākumlapu>Ģimenes lietas un mantojums>Likumīga pārcelšanās uz ārzemēm ar bērniem

Likumīga pārcelšanās uz ārzemēm ar bērniem

Polija

1 Kādos apstākļos viens vecāks var likumīgi aizvest bērnu uz citu valsti bez otra vecāka piekrišanas?

Bērnam piedzimstot, abi vecāki kopā iegūst vecāku atbildību. Tas izriet no Polijas Ģimenes un aizgādības kodeksa (*kodeks rodzinny i opiekuńczy*) 97. panta 2. punkta, jo atbilstoši tam vecāki kopīgi lemj par svarīgiem jautājumiem saistībā ar bērnu un, ja viņiem vienošanos neizdodas panākt, šādus jautājumus lemj aizgādības tiesa (*sąd opiekuńczy*). Tikai mazāk svarīgos jautājumos, kas skar bērnu, katrs no vecākiem var pieņemt lēmumu neatkarīgi, bez vajadzības apspriesties ar otru vecāku un saņemt viņa piekrišanu. Saskaņā ar Polijas tiesu judikatūru bērna vešana uz citu valsti gan īslaicīgai, gan ilglaicīgai prombūtnēi (pat brīvdienās) tiek uzskatīta par svarīgu jautājumu.

Ņemot vērā Ģimenes un aizgādības kodeksa 97. panta 2. punktu, vecāks var vest bērnu uz ārzemēm bez otra vecāka piekrišanas tikai šādos gadījumos:

ja ar Polijas tiesas lēmumu otram vecākam ir atņemtas aizgādības tiesības pār bērnu (Ģimenes un aizgādības kodeksa 111. pants);

ja ar Polijas tiesas lēmumu otra vecāka aizgādība pār bērnu ir apturēta (Ģimenes un aizgādības kodeksa 110. pants);

ja otram vecākam ir ierobežotas aizgādības tiesības pār bērnu (Ģimenes un aizgādības kodeksa 109. pants). Tiesa lemj, kā aizgādības tiesības tiks ierobežotas, izmantojot līdzekli, kas vislabāk atbilst bērna interesēm. Jo īpaši vecākam, kura aizgādības tiesības ir ierobežotas, var atņemt tiesības kopā ar otru vecāku lemt par svarīgiem jautājumiem saistībā ar bērnu vai par dažiem no šiem jautājumiem. Ja ar tiesas spriedumu vecākam ir atņemtas tiesības kopā ar otru vecāku lemt, piemēram, par bērna pastāvīgo dzīvesvietu, tad šis vecāks nevar iebilst pret to, ka bērna pastāvīgā dzīvesvieta Polijā tiek mainīta uz pastāvīgu dzīvesvietu ārzemēs;

ja vecāku tiesības un pienākumi attiecībā uz bērnu ir mainīti pēc tam, kad ir pieņemts spriedums tiesvedībā par laulības šķiršanu (Ģimenes un aizgādības kodeksa 58. panta 1. un 1.a punkts), laulības atzīšanu par neesošu (58. panta 1. punkts saistībā ar Ģimenes un aizgādības kodeksa 21. pantu) vai laulāto atšķiršanu (61. panta 3. punkta 1) apakšpunkts). Minētais attiecas arī uz lēmumiem, kas pieņemti paternitātes noteikšanas tiesvedībā (Ģimenes un aizgādības kodeksa 93. panta 2. punkts), tiesvedībā, lai grozītu spriedumu par aizgādību un tās īstenošanas veidu, kurš pasludināts tiesvedībā par laulības šķiršanu, laulāto atšķiršanu vai laulības atzīšanu par neesošu (Ģimenes un aizgādības kodeksa 106. pants), un tiesvedībā par aizgādības tiesību uzticēšanu vienam no vecākiem, ja vecāki nedzīvo kopā (Ģimenes un aizgādības kodeksa 107. panta 1. un 2. punkts). Jo īpaši šādos gadījumos tiesa var uzticēt aizgādības tiesību īstenošanu vienam no vecākiem un var ierobežot otra vecāka tiesības uz konkrētiem pienākumiem un tiesības attiecībā pret bērnu. Ja tiesa, šķirot laulību, aizgādību uztic vienam no vecākiem un ierobežo otra vecāka aizgādības tiesības, tad, kaut arī ar šādu spriedumu otra vecāka aizgādības tiesības pār bērnu nav atņemtas, otrs vecāks var īstenot savas tiesības un pienākumus tikai tiktāl, ciktāl tiesa viņam to atļauj. Ja tiesa otram vecākam nepiešķir tiesības kopā ar pirmo vecāku lemt par bērna dzīvesvietu, tad principā vecāks, kuram ir uzticētas aizgādības tiesības, pats lemj par bērna dzīvesvietu (tomēr sk. 2. punktu);

ja ar ārvalsts tiesas spriedumu, kas ir atzīts Polijā, otram vecākam ir atņemtas tiesības piedalīties lēmuma pieņemšanā par bērna dzīvesvietas maiņu.

2 Kādos apstākļos bērna aizvešanai uz citu valsti ir nepieciešama otra vecāka piekrišana?

Otra vecāka piekrišana ir vajadzīga visos gadījumos, kas nav uzskaitīti iepriekšējā punktā, proti, situācijās, kad vecākam ir pilnīga aizgādība vai kad viņa aizgādības tiesības ir ierobežotas, bet viņam nav atņemtas tiesības kopā ar otru vecāku lemt par bērna dzīvesvietu. Polijas tiesu prakse šajā sakarā ir vēl detalizētāka. Kā Augstākā tiesa (*Sąd Najwyższy*) paskaidroja savā 1971. gada 10. novembra lēmumā lietā III CZP 69/71, *lai vecāks, kuram laulības šķiršanas tiesvedībā uzticēta aizgādības tiesību īstenošana, varētu aizvest bērnu uz ārzemēm uz pastāvīgu dzīvi, ir nepieciešams saņemt tās tiesas atļauju, kas lemj par aizgādības lietām, ja otrs vecāks, kuram piešķirtas tiesības uzraudzīt bērna audzināšanu, nav paziņojis par piekrišanu bērna aizvešanai uz ārzemēm*. Tādējādi, ja tiesa, piemēram, laulības šķiršanas tiesvedībā, nav piešķirusi otram vecākam tiesības kopā ar pirmo vecāku lemt par bērna pastāvīgo dzīvesvietu, tad otrs vecāks, ņemot vērā citēto lēmumu, tik un tā var pieprasīt bērna atgriešanu, ja viņš nespēj īstenot savas tiesības sazināties ar bērnu. Augstākā tiesa savā 1985. gada 3. marta lēmumā lietā III CRN 19/85 noteica, ka *bērna aizvešanai uz ārzemēm brīvdienās (kas ir svarīgs jautājums) ir vajadzīga abu to vecāku piekrišana, kuri īsteno aizgādības tiesības, vai arī lēmums, ko pieņemusi tiesa, kura lemj par aizgādības lietām*.

3 Kā bērnu var likumīgi aizvest uz citu valsti, ja otrs vecāks nepiekrīt bērna aizvešanai uz citu valsti gadījumos, kad šāda piekrišana ir nepieciešama?

Šādos gadījumos ir jāiesniedz pieteikums Polijas aizgādības tiesā, lai saņemtu aizstājēja piekrišanu bērna vešanai uz ārzemēm.

Pieteikumus šādas piekrišanas saņemšanai var iesniegt vecāki, kuriem nav atņemtas vai apturētas aizgādības tiesības. Pieteikumu var iesniegt paši pieteicēji, jo šādos gadījumos Polijas tiesību akti nenosaka, ka tiesā juristam ir jāpārstāv puses. Tiesa, kuras jurisdikcijā ietilpst šo pieteikumu izskatīšana pēc būtības, ir rajona tiesa (*sąd rejonowy*) (ģimenes un jaunatnes lietu palāta) kā pirmās instances tiesa, savukārt teritoriālā jurisdikcija ir tās vietas tiesai, kurā bērns dzīvo vai uzturas.

4 Vai tos pašus noteikumus piemēro gan pagaidu aizvešanai (piemēram, atvaļinājuma, veselības aprūpes u.c. gadījumos), gan pastāvīgai aizvešanai?

Attiecīgā gadījumā, lūdzu, norādiet, kādā formā ir jāsniedz attiecīgās piekrišanas.

Kā minēts iepriekš, bērna īslaicīgai aizvešanai uz ārzemēm ir nepieciešama otra vecāka piekrišana.

Polijā neizmanto veidlapas piekrišanai bērna (pastāvīgai vai īslaicīgai) aizvešanai no valsts. Līdz ar to piekrišanu var paust jebkādā formā. Tomēr ir ieteicams iegūt rakstisku piekrišanu, kas var būt pierādījums jebkurā tiesvedībā saistībā ar bērna atgriešanu, pamatojoties uz 1980. gada Hāgas konvenciju. Šādas piekrišanas sagatavošanā noderīga var būt Polijas advokāta, jurista vai civiltiesību notāra palīdzība.

Lapa atjaunināta: 23/09/2022

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.